

Opozorilo: Besedilo osnovnega predpisa z vključenim popravkom

Na podlagi tretjega odstavka 1. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99 in 64/01) izdaja minister za delo, družino in socialne zadeve

PRAVILNIK

O VAROVANJU DELAVCEV PRED TVEGANJI ZARADI IZPOSTAVLJENOSTI HRUPU PRI DELU

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(1) Ta pravilnik v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/10/ES z dne 6. februarja 2003 o minimalnih zahtevah za varnost in zdravje v zvezi z izpostavljenostjo delavcev fizikalnim dejavnikom (hrup) (sedemnajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L št. 42 z dne 15. 2. 2003, str. 38), določa zahteve za varovanje delavcev pred tveganji za varnost in zdravje, ki so ali bi lahko bila posledica izpostavljenosti hrupu, in zlasti pred tveganji za poškodbe sluha.

(2) Ta pravilnik določa tudi obveznosti delodajalca v zvezi z varovanjem delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu.

(3) Določbe tega pravilnika se uporabljajo za dejavnosti, v katerih so ali bi lahko bili delavci zaradi svojega dela izpostavljeni tveganjem zaradi hrupa.

2. DEFINICIJE

2. člen

Kot merila za okvaro sluha so s tem pravilnikom določene naslednje fizikalne veličine:

- a) konična raven zvočnega tlaka (p_{peak}): maksimalna vrednost C-vrednotenega trenutnega zvočnega tlaka;
- b) raven dnevne izpostavljenosti ($L_{EX,8h}$) (dB(A) glede na referenčni tlak 20 μ Pa): časovno vrednoteno povprečje izpostavljenosti hrupu v času osemurnega delavnika, kakor je definirano v točki 3.6 standarda SIST ISO 1999. Raven dnevne izpostavljenosti upošteva vse vrste hrupa pri delu, tudi impulzni hrup;

- c) raven tedenske izpostavljenosti ($\bar{L}_{EX,8h}$): časovno vrednoteno povprečje dnevne izpostavljenosti hrupu v času osemurnega delavnika v petdnevnem delovnem tednu, kakor je definirano v Opombi 2 k točki 3.6 standarda SIST ISO 1999.

3. MEJNI VREDNOSTI IZPOSTAVLJENOSTI IN OPOZORILNE VREDNOSTI IZPOSTAVLJENOSTI

3. člen

Ta pravilnik predpisuje naslednji mejni vrednosti izpostavljenosti in opozorilne vrednosti izpostavljenosti v osemurnem delavniku ter naslednje konične ravni zvočnih tlakov:

- a) mejni vrednosti izpostavljenosti:

ločeno za $L_{EX,8h} = 87$ dB(A) in $p_{peak} = 200$ Pa (140 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa);

- b) zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti:

ločeno za $L_{EX,8h} = 85$ dB(A) in $p_{peak} = 140$ Pa (137 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa);

- c) spodnji opozorilni vrednosti izpostavljenosti:

ločeno za $L_{EX,8h} = 80$ dB(A) in $p_{peak} = 112$ Pa (135 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa).

4. člen

Za mejni vrednosti izpostavljenosti velja, da mora delodajalec pri določanju dejanske izpostavljenosti delavcev upoštevati zmanjšanje hrupa zaradi osebne varovalne opreme za varovanje sluha, ki jo nosi delavec, medtem ko za opozorilne vrednosti izpostavljenosti velja, da tega učinka ne sme upoštevati.

5. člen

Pri delovnih opravilih, pri katerih se dnevna izpostavljenost hrupu od dneva do dneva pomembno spreminja, lahko delodajalci v utemeljenih primerih pri uporabi mejnih vrednosti izpostavljenosti in opozorilnih vrednosti izpostavljenosti za presojo ravni hrupa, ki so mu delavci izpostavljeni, namesto dnevne upoštevajo tedensko izpostavljenost pod pogojem, da:

- a) tedenska izpostavljenost, ki jo pokaže ustrezen nadzor, ne presega mejne vrednosti izpostavljenosti 87 dB(A);
- b) sprejmejo ustrezne ukrepe, ki tveganja, povezana s temi dejavnostmi, zmanjšajo na najnižjo možno raven.

6. člen

(1) Šteje se, da je delo moteno, če so pri značilnih delih na delovnem mestu presežene ekvivalentne ravni hrupa, kot so navedene v Prilogi 1 tega pravilnika.

(2) Zahteve za nemoteno delo je treba upoštevati pri načrtovanju proizvodnega ali delovnega procesa.

(3) Če se ugotovi, da je delo zaradi hrupa moteno, mora delodajalec proučiti možnosti za zmanjšanje motenj in/ali poskrbeti, da je takšnemu hrupu izpostavljeno čim manjše število delavcev.

4. UGOTAVLJANJE IN OCENA TVEGANJ

7. člen

(1) Delodajalec mora v skladu z zakonom, ki ureja varnost in zdravje pri delu (v nadaljnjem besedilu: zakon) presoditi razmere glede hrupa, ki so mu delavci izpostavljeni, presojo utemeljiti in po potrebi zagotoviti meritve ravni hrupa.

(2) Uporabljeni postopki meritev ter instrumenti morajo ustrezati značilnostim razmer, še zlasti glede značilnosti merjenega hrupa, trajanju izpostavljenosti, dejavnikom okolja ter značilnosti merilnih inštrumentov. Postopki meritev in instrumenti morajo omogočiti določitev parametrov iz 2. člena tega pravilnika ter omogočiti zaključek, ali so v danem primeru vrednosti iz 3. člena tega pravilnika presežene.

(3) Delodajalec lahko ob upoštevanju določbe prejšnjega odstavka uporabi tudi metodo vzorčenja, ki mora pokazati značilno osebno izpostavljenost delavca.

(4) Presojo in merjenje iz prejšnjih odstavkov opravljajo strokovni delavci ali službe v skladu z zakonom in predpisi, ki urejajo opravljanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu. Podatke, pridobljene s presojo in/ali merjenjem ravni izpostavljenosti hrupu je potrebno hraniti na način, ki omogoča poznejše primerjanje rezultatov in zaključke.

(5) Pri presoji rezultatov meritev se mora upoštevati merska negotovost v skladu z metrološko prakso.

(6) Izvajalec meritev mora izdelati zapisnik o meritvah hrupa, v katerem navede zlasti:

- podatke o naročniku meritev;
- podatke o izvajalcu meritev;
- datum in čas trajanja posamezne meritve;

- opis virov hrupa v delovnem okolju ter stanja v času trajanja meritev;
- podatke o glavnih značilnostih hrupa (npr. kontinuirani, impulzni, periodični);
- podatke o uporabljenih instrumentih;
- podatke o izračunanih ravneh hrupa in vrednotenju le teh glede na predpisane opozorilne in mejni vrednosti iz 3. člena tega pravilnika;
- oceno o doseženi natančnosti in zanesljivosti meritev;
- podatke o vseh izmerjenih vrednostih, potrebnih za izračun ravni hrupa vključno s trajanjem izpostavljenosti delavca hrupu.

(7) Na podlagi zapisnika o meritvah hrupa izvajalec meritev hrupa izdelava poročilo, v katerem analizira rezultate meritev hrupa.

8. člen

Pri izdelavi ocene tveganja zaradi izpostavljenosti delavcev hrupu mora delodajalec nameniti posebno pozornost:

- a) velikosti, vrsti in trajanju izpostavljenosti hrupu, vključno z upoštevanjem prisotnosti impulznega hrupa, kjer se pri določanju ravni dnevne izpostavljenosti iz točke b) 2. člena tega pravilnika, upošteva impulzni značaj hrupa na ta način, da se izmerjeni ekvivalentni ravni hrupa prišteje razliko med to izmerjeno ekvivalentno ravni hrupa in povprečno ravni hrupa, izmerjeno z dinamiko I (Impulse). Razlika se prišteje le tedaj, če je večja kot 2 dB(A). Če je razlika večja kot 6 dB(A), se prišteje 6 dB(A). Ekvivalentno raven hrupa in povprečno raven hrupa, izmerjeno z dinamiko I (Impulse), je potrebno meriti istočasno;
- b) mejnima vrednostima in opozorilnim vrednostim izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika;
- c) vplivom na varnost in zdravje posebno ogroženih skupin delavcev;
- č) kolikor je to mogoče, vplivom na varnost in zdravje delavcev, ki izhajajo iz medsebojnega učinkovanja hrupa in ototoksičnih snovi pri delu ter medsebojna učinkovanja hrupa in vibracij;
- d) možnosti, da hrup moti slišnost opozorilnih zvočnih signalov ali drugih zvokov, ki jih je potrebno upoštevati, da se zmanjša tveganje za nezgode;
- e) podatkom o emisiji hrupa, ki jih zagotovijo proizvajalci delovne opreme v skladu s posebnimi predpisi;
- f) obstoju delovne opreme, ki povzroča manj hrupa;
- g) podaljšanju izpostavljenosti hrupu zaradi dela preko polnega delovnega časa, ki ga odredi delodajalec;
- h) ustreznim podatkom, pridobljenim z zdravstvenim nadzorom, vključno z objavljenimi podatki, če ti obstajajo;
- i) opremi za varovanje sluha s primernim dušenjem.

9. člen

Delodajalec mora imeti izdelano oceno tveganja v skladu z zakonom in določene ukrepe v skladu z 10., 11., 12. in 13. členom tega pravilnika. Ocena tveganja mora biti shranjena in dostopna v tiskani obliki ali na drugem primernem nosilcu podatkov. Oceno tveganja je treba redno posodabljeni, zlasti, če so nastale pomembne spremembe, zaradi katerih bi ocena tveganja lahko zastarela, ali če rezultati zdravstvenega nadzora pokažejo, da je to potrebno.

5. UKREPI ZA PREPREČEVANJE ALI ZMANJŠANJE IZPOSTAVLJENOSTI

10. člen

(1) Delodajalec mora ob upoštevanju tehničnega napredka in temeljnih načel za varnost in zdravje pri delu, določenih v zakonu, z razpoložljivimi ukrepi zagotoviti, da se tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti hrupu odpravijo pri viru ali zmanjšajo na najnižjo možno mero.

Delodajalec izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega odstavka zlasti tako, da:

- a) uvaja druge delovne postopke, pri katerih je izpostavljenost hrupu manjša;
- b) izbira, glede na naravo dela, primerno delovno opremo, ki povzroča najmanjši možni hrup, ali tako delovno opremo, ki je v skladu s predpisi Skupnosti in zmanjšuje izpostavljenost hrupu;
- c) načrtuje in urejuje delovna mesta;
- č) ustrezno informira in usposablja delavce glede pravilne in varne uporabe delovne opreme z namenom zmanjšanja njihove izpostavljenosti hrupu na najnižjo možno mero;
- d) zmanjšuje hrup s tehničnimi ukrepi, s katerimi:
 - se zmanjšuje hrup, ki se širi po zraku, na primer z zasloni, okrovi, oblogami za absorbcijo zvoka;
 - se zmanjšuje hrup, ki se širi po konstrukciji, na primer z dušenjem ali izolacijo;
- e) pripravlja ustrezne programe za vzdrževanje delovne opreme, delovnih mest in sistemov delovnih mest;
- f) organizira delo tako, da:
 - omejuje trajanje in velikost izpostavljenosti;
 - načrtuje zadostne odmori med delom.

(2) Če je ena od obeh ali če sta obe zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika preseženi, mora delodajalec na podlagi ocene tveganja iz 7., 8. in 9. člena

tega pravilnika izdelati in izvesti program tehničnih in/ali organizacijskih ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev hrupu, pri čemer upošteva zlasti ukrepe iz prejšnjega odstavka.

(3) Delodajalec mora na podlagi ocene tveganja iz 7., 8. in 9. člena tega pravilnika delovna mesta, na katerih je verjetno, da bodo delavci izpostavljeni hrupu, ki presega zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika, označiti z ustreznimi varnostnimi znaki. Ta območja mora, če je to tehnično izvedljivo in upravičeno zaradi nevarnosti za prekomerno izpostavljenost, razmejiti od ostalih delovnih mest in omejiti dostop do njih.

(4) Hrup mora biti v prostorih za počitek, ki jih glede na naravo dela delavcem zagotovi delodajalec, čim manjši in mora ustrezati namembnosti in pogojem uporabe teh prostorov.

(5) Delodajalec mora ukrepe iz tega člena prilagoditi potrebam in lastnostim posebno ogroženih skupin delavcev v skladu z zakonom.

6. OSEBNA VAROVALNA OPREMA

11. člen

(1) Delodajalec mora dati delavcem na razpolago ustrezno osebno varovalno opremo v skladu z zakonom in predpisi o osebni varovalni opremi, če tveganj pred izpostavljenostjo hrupu ni možno preprečiti z drugimi ukrepi.

(2) Delavci morajo imeti na razpolago osebno varovalno opremo za varovanje sluha vsaj takrat, kadar izpostavljenost hrupu presega eno od obeh ali obe spodnji opozorilni vrednosti iz 3. člena tega pravilnika ter uporabljati osebno varovalno opremo za varovanje sluha takrat, kadar je izpostavljenost hrupu enaka ali presega eno od obeh ali obe zgornji opozorilni vrednosti iz 3. člena tega pravilnika.

(3) Delodajalec mora izbrati takšno osebno varovalno opremo za varovanje sluha, ki prepreči tveganje za okvaro sluha ali ga zmanjša na najnižjo možno mero.

(4) Delodajalec mora zagotoviti, da delavci uporabljajo osebno varovalno opremo za varovanje sluha in je odgovoren za nadzor nad učinkovitostjo ukrepov, sprejetih v skladu s tem členom.

7. OMEJEVANJE IZPOSTAVLJENOSTI

12. člen

(1) Delodajalec mora zagotoviti, da izpostavljenost delavcev v nobenem primeru ne presega ene od obeh ali obeh mejnih vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika.

(2) Če delodajalec ugotovi, da izpostavljenost delavcev kljub izvedenim ukrepom v skladu s tem pravilnikom presega eno od obeh ali obe mejni vrednosti izpostavljenosti iz prejšnjega odstavka, mora:

- a) takoj ukrepati, da se izpostavljenost zmanjša pod mejni vrednosti izpostavljenosti;
- b) ugotoviti razloge za prekomerno izpostavljenost;
- c) izvesti dodatne varnostne ukrepe, da prepreči ponovno prekomerno izpostavljenost.

8. OBVEŠČANJE IN USPOSABLJANJE DELAVCEV

13. člen

Delodajalec mora skladno z zakonom in tem pravilnikom zagotoviti, da so delavci, ki so pri delu izpostavljeni hrupu, ki je enak ali presega eno od obeh ali obe spodnji opozorilni vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika, in/ali njihovi predstavniki obveščeni in usposobljeni za varno delo, zlasti glede:

- a) vrste tveganj zaradi izpostavljenosti hrupu;
- b) ukrepov po tem pravilniku, z namenom odpravljanja ali zmanjševanja tveganja zaradi hrupa na najnižjo možno mero, vključno z okoliščinami, v katerih pridejo v poštev;
- c) mejnih vrednosti izpostavljenosti in opozorilnih vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika;
- č) rezultatov presoj in/ali meritev hrupa, opravljenih v skladu s 7., 8. in 9. členom tega pravilnika, skupaj z obrazložitvijo njihovega pomena in možnih tveganj;
- d) pravilne uporabe opreme za varovanje sluha;
- e) načina zaznavanja in obveščanja o znakih okvare sluha;
- f) pogojev, pod katerimi so delavci upravičeni do zdravstvenega nadzora in o namenu zdravstvenega nadzora iz 15. člena tega pravilnika;
- g) varnih delovnih postopkov, s katerimi se izpostavljenost hrupu omeji na najnižjo možno mero.

9. POSVETOVANJE IN SODELOVANJE DELAVCEV

14. člen

Delodajalec mora zagotoviti posvetovanje in sodelovanje delavcev in/ali njihovih predstavnikov glede zadev iz tega pravilnika v skladu z določbami zakona, ki ureja področje varnosti in zdravja pri delu, še posebno na področjih:

- ocene tveganj in določanja ukrepov iz 7., 8. in 9. člena tega pravilnika, ki jih namerava sprejeti,
- aktivnosti, ki imajo za cilj odpravo ali zmanjšanje tveganj zaradi izpostavljenosti hrupu iz 10. člena tega pravilnika,
- izbire osebne varovalne opreme za varovanje sluha iz drugega odstavka 11. člena tega pravilnika.

10. ZDRAVSTVENI NADZOR

15. člen

(1) Zdravstveni nadzor, vodenje dokumentacije in dostop do zdravstvene dokumentacije se izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno varstvo. Pri zdravstvenem nadzoru je treba upoštevati rezultate ocene tveganja iz prvega odstavka 7. člena tega pravilnika, če ta pokaže, da je zdravje delavcev ogroženo.

(2) Delodajalec mora delavcu, pri katerem je izpostavljenost enaka ali presega eno od obeh ali obe zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika, zagotoviti preventivne preglede sluha, ki jih opravi pooblaščen zdravnik. Preventivni avdiometrični pregled mora delodajalec omogočiti tudi delavcem, pri katerih izpostavljenost presega eno od obeh ali obe spodnji opozorilni vrednosti izpostavljenosti iz 3. člena tega pravilnika, presoje in meritve iz prvega odstavka 7. člena tega pravilnika pa pokažejo tveganje za zdravje. Cilj teh pregledov je zagotovitev zgodnje diagnostike pri odkrivanju okvar sluha zaradi hrupa in ohranjanje zdravega sluha delavcev.

(3) Pooblaščen zdravnik za vsakega delavca, za katerega se izvaja zdravstveni nadzor v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena, izdelava in redno dopolnjuje osebno zdravstveno dokumentacijo. Ta zdravstvena dokumentacija vsebuje povzetek rezultatov izvedenega zdravstvenega nadzora. Hraniti jo je potrebno na način, ki omogoča kasnejše zaključke, pri čemer je potrebno zagotoviti varovanje zaupnosti podatkov. Kopije relevantne dokumentacije, pooblaščen zdravnik na njeno zahtevo predloži inšpekciji dela, ki mora v skladu s predpisi o zdravstveni dejavnosti tako pridobljene podatke varovati kot poklicno skrivnost. Vsak delavec ima pravico do vpogleda v zdravstveno dokumentacijo, ki se nanaša nanj.

(4) Kadar pooblaščen zdravnik pri pregledu sluha ugotovi, da je delavčev sluh okvarjen in pri tem presodi, da je okvara posledica izpostavljenosti hrupu pri delu, mora o svojih ugotovitvah seznaniti:

- a) delavca o izvidih, ki se nanašajo nanj;
- b) delodajalca, ki mora ukrepati tako, da:
 - preveri oceno tveganja, ki jo je opravil na podlagi 7., 8. in 9. člena tega pravilnika;
 - preveri ukrepe za odpravo ali znižanje tveganja za okvaro sluha iz 10. in 11. člena tega pravilnika;

- upošteva nasvet pooblaščenega zdravnika in/ali inšpekcije dela pri izvajanju kakršnih koli ukrepov v skladu z 10. in 11. členom tega pravilnika, potrebnih za odpravljanje ali zmanjševanje tveganja za okvaro sluha, vključno z možnostjo premestitve delavca na drugo delovno mesto, kjer ni tveganja za nadaljnjo izpostavljenost;
 - zagotovi sistematični zdravstveni nadzor ter poskrbi za ponovni pregled zdravstvenega stanja vseh ostalih delavcev, ki so bili izpostavljeni na podoben način;
- c) inšpekcijo dela.

11. Odstopanja

16. člen

(1) V izjemnih situacijah, kadar bi bilo zaradi narave dela za varnost ali zdravje bolj tvegano, če bi se v celoti in pravilno uporabljala osebna varovalna oprema za varovanje sluha, kakor če se ta ne uporablja, je dovoljeno odstopanje od prvega in drugega odstavka 11. člena ter 12. člena tega pravilnika pod pogoji, da:

- iz ocene tveganja izhaja, da je pri teh delih tveganje za delavca manjše, kot če bi delavec pravilno in v celoti uporabljal osebno varovalno opremo za varovanje sluha;
- delodajalec izvede vse varnostne in zdravstvene ukrepe v skladu s tem pravilnikom, da se tveganje zmanjša na najnižjo možno raven;
- povprečna tedenska izpostavljenost ne preseže mejnih vrednosti dnevne izpostavljenosti;
- delodajalec za delavce, ki opravljajo ta dela, v sodelovanju s pooblaščenim zdravnikom in na podlagi ocene tveganja zagotovi ustrezen in pogostejši zdravstveni nadzor.

(2) Delodajalec, po predhodnem posvetovanju z delavci in/ali njihovimi predstavniki, o odstopanjih obvesti ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, in inšpekcijo dela. Delodajalec obvestilu priloži dokazila o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka.

(3) Delodajalec mora odstopanja odpraviti takoj, ko prenehajo obstajati okoliščine, zaradi katerih so bila uvedena. Delodajalec mora vsake štiri leta preučiti razloge in izpolnjevanje pogojev za odstopanja in o tem obvestiti ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, in inšpekcijo dela.

12. PRAKTIČNE SMERNICE

17. člen

Ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, v sodelovanju s socialnimi partnerji, najkasneje do 15. februarja 2008 pripravi in objavi v Uradnem listu Republike Slovenije praktične smernice, ki pomagajo delavcem in delodajalcem v glasbenem in

razvedrilnem sektorju, da izpolnijo svoje obveznosti na področju varovanja delavcev pred tveganji zaradi hrupa, določene s tem pravilnikom.

13. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

18. člen

(1) Ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, poroča Komisiji v skladu s 16. členom direktive iz 1. člena tega pravilnika, o praktičnem izvajanju določb te direktive.

(2) Poročilu iz prejšnjega odstavka se priložijo stališča socialnih partnerjev.

(3) Ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, predloži Komisiji v skladu s tretjim odstavkom 11. člena direktive iz 1. člena tega pravilnika, seznam odstopanj iz prvega odstavka 15. člena tega pravilnika, skupaj z razlogi zanje.

19. člen

Z uveljavitvijo tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu (Uradni list RS, št. 07/01), razen določb 6. in 7. člena, ki se ne glede na določbe 3. člena tega pravilnika uporabljajo za ukrepe za varovanje sluha delavcev v razvedrilnem in glasbenem sektorju do sprejema praktičnih smernic iz 17. člena tega pravilnika, vendar najdlje do 15. februarja 2008.

20. člen

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 01701-47/2005

Ljubljana, dne 6. februarja 2006

EVA 2005-2611-0129

mag. Janez Drobnič l.r.

Minister

[Priloga I: Največje dopustne ekvivalentne ravni hrupa za nemoteno delo pri posameznih vrstah delovnih opravil](#)